

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1998-1999

---

27 OCTOBRE 1998

**Proposition de résolution relative à
l'instauration d'une journée des droits de
l'enfant**

RAPPORT

FAIT AU NOM
DE LA COMMISSION
DES AFFAIRES
ÉTRANGÈRES
PAR MME **THIJS**

**A. EXPOSÉ INTRODUCTIF DE
L'AUTEUR DE LA PROPOSITION
DE RÉSOLUTION**

L'auteur de la proposition de résolution rappelle que la Convention de l'ONU relative aux droits de l'enfant a été approuvée par l'assemblée générale des Nations unies le 20 novembre 1989 et qu'elle est entrée en vigueur en Belgique le 15 janvier 1992. Dans notre pays, toutefois, il reste beaucoup à faire pour concrétiser ces droits. L'instauration officielle d'une journée de l'enfant pourrait permettre de relancer

---

Ont participé aux travaux de la commission :

1. Membres effectifs : MM. Vautmans, président; Bourgeois, Ceder, Devolder, Hostekint, Mmes Lizin, Mayence-Goossens, M. Nothomb, Mme Sémer, M. Staes, Mmes Willame-Boonen et Thijs, rapporteuse.

2. Membres suppléants : Mme de Bethune, MM. Goris et Happart.

Voir:

Documents du Sénat:

1-791 - 1997/1998:

N° 1: Proposition de résolution.

1-791 - 1998/1999:

N° 2: Amendements.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1998-1999

---

27 OKTOBER 1998

**Voorstel van resolutie betreffende de in-
stelling van een dag voor de rechten van
het kind**

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE BUITENLANDSE
AANGELEGENHEDEN
UITGEBRACHT DOOR
MEVROUW **THIJS**

**A. INLEIDENDE UITEENZETTING
DOOR DE AUTEUR VAN HET VOORSTEL
VAN RESOLUTIE**

De indiener van het voorstel van resolutie verwijst naar het UNO-Verdrag inzake de rechten van het kind, goedgekeurd door de algemene vergadering van de Verenigde Naties op 20 november 1989, dat in België in werking is getreden op 15 januari 1992. In ons land moet echter nog heel wat gebeuren om de rechten van kinderen daadwerkelijk te verwezenlijken. Het officieel instellen van een dag van het kind

---

Aan de werkzaamheden van de Commissie hebben deelgenomen :

1. Vaste leden : de heren Vautmans, voorzitter; Bourgeois, Ceder, Devolder, Hostekint, de dames Lizin, Mayence-Goossens, de heer Nothomb, mevrouw Sémer, de heer Staes, de dames Willame-Boonen en Thijs, rapporteur.

2. Plaatsvervangers : mevrouw de Bethune, de heren Goris en Happart.

Zie:

Gedr. St. van de Senaat:

1-791 - 1997/1998:

Nr. 1: Voorstel van resolutie.

1-791 - 1998/1999:

Nr. 2: Amendementen.

régulièrement la concrétisation des droits de l'enfant. Le 20 novembre a été proposé par l'UNICEF parce que c'est la date anniversaire de la convention. En pratique, l'instauration d'une journée de l'enfant peut contribuer à :

1° diffuser de l'information et sensibiliser l'opinion au sujets des droits de l'enfant;

2° contrôler annuellement la conformité de la politique à la convention et lui donner de nouvelles impulsions;

3° rendre les enfants eux-mêmes conscients de leurs droits;

4° reconnaître et soutenir les organisations non gouvernementales qui s'attachent à promouvoir les droits de l'enfant.

Tout d'abord, on ne soulignera jamais assez l'importance d'une sensibilisation. Il s'agit d'une mission permanente. Tant le département des Affaires étrangères que celui de la Justice et de nombreuses ONG ont consenti de gros efforts pour diffuser des informations, mais ces efforts devraient revêtir un caractère encore plus constant.

La journée de l'enfant est en outre l'occasion de procéder à un contrôle annuel de la conformité de la politique gouvernementale aux droits de l'enfant, par le biais d'un rapport à transmettre au Parlement. L'article 44 de la convention prévoit déjà un rapport circonstancié qu'il faut soumettre aux institutions de l'ONU. Un rapport annuel constitue toutefois un moyen plus approprié.

En ce qui concerne le troisième point, une journée de l'enfant donnerait aux responsables politiques l'occasion de déployer des initiatives pour et avec les enfants. Cela doit être possible au Sénat également.

Enfin, une telle journée constituerait un cadre idéal pour une rencontre, une concertation et un échange de vues avec les ONG, qui disposent de la compétence voulue, développent de nombreuses initiatives et ont une fonction de «chien de garde». Lors de la discussion du premier rapport de la Belgique, le Comité des droits de l'enfant de l'ONU souligne que le politique devait prêter plus d'attention aux ONG et collaborer davantage avec elles. Alors que pour le premier rapport, aucune concertation n'avait eu lieu avec les ONG, il semble que ce soit par contre le cas pour le deuxième rapport, qui est en préparation.

Le dispositif de la proposition de résolution comporte quatre points :

1° une journée annuelle de l'enfant est instituée le 20 novembre;

kan een hefboom betekenen om op regelmatige tijdstippen werk te maken van kinderrechten. De datum van 20 november werd voorgesteld door UNICEF, omdat dan de verjaardag van het verdrag wordt gevierd. Concreet kan het instellen van de dag van het kind ertoe bijdragen :

1° om informatie te verspreiden en te sensibiliseren over de kinderrechten;

2° om jaarlijks het beleid te toetsen op de toepassing en hieraan nieuwe impulsen te geven;

3° om kinderen zelf bewust te maken van hun rechten;

4° en om niet-gouvernementele organisaties, die zich toeleggen op de promotie van kinderrechten, te erkennen en te ondersteunen.

Vooreerst kan het belang van sensibilisering niet genoeg worden onderstreept. Dit is een permanente opdracht. Zowel het departement van Buitenlandse Zaken als het departement van Justitie en tal van NGO's hebben vele inspanningen geleverd om informatie te verspreiden, maar deze inspanningen zouden een meer constant karakter moeten krijgen.

De dag van het kind vormt tevens een aanleiding voor een jaarlijkse toetsing van het regeringsbeleid aan de kinderrechten, door middel van een aan het Parlement over te maken rapport. Artikel 44 van het verdrag voorziet reeds in een grondig verslag dat moet worden neergelegd bij de instellingen van de UNO. Een jaarlijks verslag is echter een meer geëigend middel.

Wat het derde punt betreft, biedt een dag van het kind aan de beleidsverantwoordelijken de gelegenheid om initiatieven te ontplooien voor en met de kinderen. Ook in de Senaat moet hiervoor ruimte zijn.

Tenslotte is zo'n dag een ideaal kader voor ontmoeting, overleg en gedachtewisseling met NGO's die over de nodige deskundigheid beschikken, vele initiatieven ontwikkelen en een «waakhondfunctie» hebben. Het VN-comité voor de rechten van het kind heeft, bij de bespreking van het eerste verslag van België, erop gewezen dat het beleid meer aandacht moet hebben voor en meer moet samenwerken met de NGO's. Waar voor het eerste verslag geen overleg werd gepleegd met de NGO's, is dit naar verluidt wel het geval voor het tweede verslag, dat thans in voorbereiding is.

Het dispositief van het voorstel van resolutie omvat vier punten :

1° jaarlijks wordt een dag van het kind ingesteld op 20 november;

2° à l'occasion de cette journée, des activités sont organisées par et pour les enfants, en collaboration avec les ONG concernées;

3° à cette occasion, un rapport annuel est également transmis au Parlement sur l'exécution de la convention en Belgique;

4° la Belgique doit prendre l'initiative de promouvoir au sein de l'ONU l'idée de faire du 20 novembre la journée mondiale de l'enfant.

B. DISCUSSION GÉNÉRALE

Un commissaire souscrit à la proposition de résolution. Il attire l'attention sur la journée de l'enfant du 20 novembre 1998. Cette initiative émane de la Fondation européenne pour les droits de l'enfant. L'acte constitutif de cette fondation sera signé solennellement le 20 novembre au Parlement européen en présence du ministre de la Justice. À cette occasion, 350 enfants au total rendront visite aux différentes assemblées fédérales et régionales de notre pays. Il semblerait que la demande ait été rejetée par la Chambre et le Sénat.

Un membre dit ne pas être impressionné par la proposition, qui ne va pas au-delà d'un simple rappel annuel des droits de l'enfant. Cette proposition passe sous silence l'atteinte la plus répandue aux droits de l'enfant, à savoir l'avortement. L'intervenant dépose un amendement à ce sujet.

Un autre membre félicite l'auteur d'avoir rédigé une proposition de résolution. La commission ne peut qu'applaudir à sa demande de prendre des initiatives plus concrètes. À l'assemblée générale des Nations unies, une attention spéciale est demandée pour le phénomène de l'enrôlement des enfants dans des armées d'enfants. La Belgique participe à des travaux relatifs à la coopération dans ce domaine. Dans ce cadre, on peut proposer des projets concrets ou attirer une attention spécifique sur cette problématique. Des réalisations concrètes qui seraient prises au niveau du Parlement, sont certainement à soutenir.

Un commissaire fait observer que la résolution a été signée par tous les partis démocratiques représentés au Sénat. La journée de l'enfant ainsi proposée ne peut cependant pas devenir une affaire purement symbolique. Il convient de contrôler effectivement chaque année la politique menée par le gouvernement dans le domaine des droits de l'enfant ainsi que dans celui de la traite des êtres humains, qui concerne principalement les enfants. Enfin, il faut éviter de traiter les enfants avec condescendance: ils donnent spontanément leur opinion, et les adultes feraient bien de les écouter.

Une autre commissaire se réfère à l'intervention de Mme Olara Otunu, lors d'un colloque organisé récemment par le secrétaire d'État Moreels, dans

2° op deze dag moeten activiteiten worden georganiseerd door en voor kinderen, in samenwerking met de betrokken NGO's;

3° op deze dag wordt ook een jaarlijks verslag overhandigd aan het Parlement over de uitvoering van het Verdrag in België;

4° België moet het voortouw nemen om, in het kader van de UNO, ervoor te zorgen dat 20 november wereldwijd een dag van het kind wordt.

B. ALGEMENE BESPREKING

Een lid onderschrijft het voorstel van resolutie. Hij vestigt de aandacht op de dag van het kind op 20 november 1998. Het initiatief hiervoor gaat uit van de Europese stichting voor de rechten van het kind. De oprichtingsakte van deze stichting wordt op 20 november plechtig ondertekend in het Europees Parlement in aanwezigheid van de minister van Justitie. Bij deze gelegenheid zullen ook in totaal 350 kinderen een bezoek brengen aan de verschillende federale en regionale assemblées van ons land.

Een lid zegt niet onder de indruk te zijn van het voorstel, dat niet verder gaat dan een jaarlijkse lippendienst aan de kinderrechten. Het gaat immers voorbij aan de meest verbreide aanslag op de rechten van het kind, met name abortus. Spreker dient hierover een amendement in.

Een ander lid feliciteert de auteur omdat zij een voorstel van resolutie heeft opgesteld. De commissie kan haar vraag om meer concrete initiatieven te nemen alleen maar toejuichen. De algemene vergadering van de Verenigde Naties heeft bijzondere aandacht gevraagd voor het fenomeen van de kindsoldaten. België zet zich actief in op het niveau van de samenwerking op dit terrein. In dit kader kan men concrete projecten voorstellen of specifieke aandacht vragen voor die problematiek. Concrete maatregelen die op het niveau van het Parlement genomen worden dienen zeker gesteund te worden.

Een lid merkt op dat de resolutie ondertekend is door alle democratische partijen vertegenwoordigd in de Senaat. De voorgestelde dag van het kind mag echter geen louter symbolische aangelegenheid worden. De regering moet elk jaar daadwerkelijk gecontroleerd worden op haar beleid inzake kinderrechten en op haar strijd tegen de mensenhandel, die vooral betrekking heeft op kinderen. Tenslotte mogen de kinderen niet te betuttelend worden behandeld. Kinderen geven immers spontaan hun mening, en volwassenen doen er goed aan er naar te luisteren.

Een ander lid verwijst naar de tussenkomst van mevrouw Olara Otunu op een colloquium dat recent werd georganiseerd door staatssecretaris Moreels,

laquelle elle décrit les enfants-soldats, utilisés dans de nombreux pays comme «boucliers vivants» pour les adultes, ce qui a amené l'intervenante à déposer une proposition de résolution.

Un membre constate qu'en matière de droits des enfants, il y a une évolution entre, d'une part, l'ancienne présentation d'une «société plus agréable pour les enfants» et, d'autre part les droits juridiques des enfants. Dans la proposition de résolution, on stipule que «les enfants souhaitent effectivement avoir davantage voix au chapitre pour ce qui est de la détermination de leur sort actuel et de leur sort futur». Est-ce que cela se passe par le biais de la Ligue des familles? Dans ce cas, ce sont les parents qui expriment la volonté de leurs enfants. Comment organisera-t-on cette «voix au chapitre»?

L'auteur de la proposition de résolution précise que la convention de l'ONU, dont le texte représente un compromis qui a été ratifié par tous les pays à l'exception des États-Unis, tient en trois principes («les trois P»): «protection» (protection des enfants), «provision» (les services en faveur des enfants) et «participation» (participation des enfants). La question du préopinant, qui porte sur le dernier «P», est de savoir comment associer activement les enfants à la vie en société. Le texte traitant de cette question, qui figure dans la proposition, a été repris de la convention de l'ONU. Il importe qu'en tant que citoyen, nous reconnaissons l'enfant en tant que tel. En ce sens, la création de conseils communaux des enfants, qui permet d'associer ceux-ci à la vie publique d'une manière adaptée à leur âge, est un bon exemple. Il existe également des conseils provinciaux d'enfants ainsi qu'un parlement de la jeunesse. Le présent projet exprime le souci de faire en sorte que l'on ne considère plus les enfants comme de simples «objets» et qu'on les entende au contraire d'une manière adéquate. La demande d'une législation adaptée, notamment pour ce qui est des procédures judiciaires applicables dans les affaires relatives à des conflits familiaux, procédures au cours desquelles l'on entend déjà les enfants à partir d'un certain âge, exprime une autre préoccupation. L'intervenante note d'emblée cependant que la résolution n'a pas pour but de concrétiser d'emblée le troisième «P» (participation des enfants).

Une membre souhaite que les volets enfance et prostitution soient soulignés. De plus, elle demande qu'un effort international soit fait afin d'approfondir les législations actuelles des différents pays pour améliorer l'application de l'article 11 de la Convention de La Haye, qui est ratifiée par la Belgique mais n'est pas très efficace, et qui porte sur le droit des enfants d'avoir accès à leurs deux parents, surtout lorsque ces derniers sont de nationalités différentes.

Un autre membre remarque que les enfants ne disposent pas d'un organe qui permette qu'ils fassent

waarin zij een beeld gaf van de kindsoldaten die in vele landen worden ingezet als een «levend schild» voor de volwassenen. Naar aanleiding daarvan heeft spreekster een voorstel van resolutie neergelegd.

Een lid stelt vast dat de inhoud van het begrip is geëvolueerd. Vroeger werd het vooral geassocieerd met een «kindvriendelijke samenleving» doch de laatste tijd eerder met een samenleving waarin de juridische rechten van kinderen centraal staan. In het voorstel van resolutie staat dat «kinderen meer inspraak verlangen over het bepalen van hun heden en toekomst». Verloopt dit via de Bond van Grote en Jonge Gezinnen? In dat geval zijn het de ouders die de wens van hun kinderen vertolken. Hoe zal men die inspraak organiseren?

De auteur van het voorstel van resolutie verduidelijkt dat het UNO-Verdrag, dat een compromistekst is die door alle landen, de Verenigde Staten uitgezonderd, werd geratificeerd, samengevat kan worden in drie begrippen («de drie P's»): «protection» (bescherming van kinderen), «provision» (de diensten voor kinderen) en «participation» (deelname van kinderen). De vraag van vorige spreker heeft betrekking op deze laatste «P»: hoe kan men kinderen op actieve wijze betrekken bij de samenleving. De tekst, die hierover werd opgenomen in het voorstel, is overgenomen uit het verdrag. Belangrijk is dat men als burger, het kind erkent binnen zijn kind-zijn. Een goed voorbeeld hiervan is de oprichting van kindergemeenteraden, waardoor kinderen worden betrokken bij het publieke leven, op een dusdanige manier die aangepast is aan hun leeftijd. Er bestaan eveneens kinderprovincieraden en een jeugdparlement. De bezorgdheid, die in het ontwerp wordt uitgedrukt, is dat men kinderen niet als «objecten» zou beschouwen, maar ze zou horen op een aangepaste manier. Een andere bezorgdheid is de vraag naar aangepaste wetgeving, bijvoorbeeld op het vlak van gerechtelijke procedures in familiale geschillen, waar thans de stem van kinderen vanaf een zekere leeftijd ook wordt gehoord. Spreekster merkt op dat het echter niet de bedoeling van de resolutie is om de derde «P» (deelname van kinderen) hier concreet in te vullen.

Een lid wenst dat de nadruk wordt gelegd op het onderdeel kinderen en prostitutie. Daarenboven vraagt zij dat een internationale inspanning wordt gedaan om de huidige wetgeving van de verschillende landen aan te passen teneinde de toepassing van artikel 11 van het Verdrag van 's-Gravenhage te bevorderen. Dat Verdrag is door België geratificeerd maar is niet zeer doeltreffend. Het heeft betrekking op het recht van kinderen op toegang tot hun beide ouders, vooral wanneer die een verschillende nationaliteit hebben.

Een ander lid merkt op dat het de kinderen ontbreekt aan een spreekbuis waarlangs zij hun stand-

entendre leur voix. Il se méfie d'une politique qui créerait un tel organe qui parlerait au nom des enfants. Il propose de remplacer, dans le troisième alinéa du point 3 des considérations, le mot «organe» par le terme «occasion», pour qu'il soit clair qu'il ne s'agit pas d'une institution officielle.

Un membre demande pourquoi les États-Unis n'ont pas ratifié la Convention de l'ONU relative aux droits de l'enfant.

L'auteur de la proposition de résolution répond que les États-Unis ne l'ont pas fait, parce qu'ils estimaient que le deuxième «P» («provision»: services aux enfants) entraînerait des dépenses et des obligations excessives.

Le président dit ne pas voir de problème quant au fond en ce qui concerne le point 3 du dispositif où il est demandé au gouvernement de transmettre chaque année un rapport au Parlement. L'intervenant constate pourtant que le pouvoir exécutif doit également transmettre un rapport annuel au Parlement dans d'autres matières et que l'on attend déjà le rapport annuel sur les droits de l'homme depuis quelques années. Il dit espérer qu'il ne faudra pas attendre aussi longtemps pour que le gouvernement transmette le rapport annuel sur les droits de l'enfant qui lui est demandé.

M. Ceder dépose un amendement qui est rédigé comme suit (doc. Sénat, n° 1-791/2, 1998-1999, amendement n° 1):

«Au troisième alinéa du considérant, rédiger la première phrase de la manière suivante:

«le droit à la vie, y compris avant la naissance, doit être garanti à chaque enfant;»

Un membre fait remarquer que son groupe votera contre cet amendement, non parce que cela le laisse indifférent, mais parce que cela ne trouve pas sa place dans cette résolution sur les droits d'enfants.

L'auteur de la proposition de résolution souscrit à l'observation du préopinant.

Mme Thijs, Mme de Bethune et M. Nothomb déposent un amendement, rédigé comme suit (doc. Sénat, n° 1-791/2, 1998-1999, amendement n° 2):

«A. À la première ligne de la page 4, remplacer le mot «organe» par le mot «occasion.»

B. À la quatrième ligne de la page 4, remplacer le mot «instrument» par le mot «forum.»

punt kenbaar kunnen maken. Hij wantrouwt het beleid dat een orgaan zou oprichten dat spreekt namens de kinderen. Hij stelt voor om in het derde lid van punt 3 van de consideransen de woorden «een spreekbuis waarlangs ze hun stem kunnen laten horen» te vervangen door de woorden «een gelegenheid om hun stem te laten horen». Alleen zo is duidelijk dat het niet gaat om een officiële instantie.

Een lid vraagt waarom de Verenigde Staten het UNO-Verdrag over de rechten van het kind niet hebben geratificeerd.

De auteur van het voorstel van resolutie antwoordt dat de Verenigde Staten dit niet hebben gedaan omdat de tweede «P» («provision»: diensten voor kinderen) te veel uitgaven en te veel verplichtingen met zich zou brengen.

De voorzitter zegt inhoudelijk geen problemen te hebben met punt 3 van het dispositief, waarbij de regering wordt gevraagd een jaarlijks verslag voor te leggen aan het Parlement. Niettemin stelt spreker vast dat de uitvoerende macht in andere aangelegenheden eveneens een jaarlijks verslag aan het Parlement dient over te maken. Het jaarverslag mensenrechten laat reeds enkele jaren op zich wachten. Spreker hoopt dat het gevraagde jaarverslag met betrekking tot de rechten van het kind niet zo lang op zich zal laten wachten.

De heer Ceder dient een amendement in, dat luidt als volgt (Stuk Senaat, nr. 1-791/2, 1998-1999, amendement nr. 1):

«In het derde lid van het overwegende gedeelte, de eerste zin van het derde gedachtenstreepje als volgt herschrijven:

«het recht op leven, ook voor de geboorte, dient aan ieder kind te worden gegarandeerd;»

Een lid merkt op dat zijn fractie tegen dit amendement zal stemmen niet omdat het hem koud laat maar omdat het niet past in deze resolutie over de kinderrechten.

De auteur van het voorstel van resolutie treedt deze opmerking bij.

Mevrouw Thijs, mevrouw de Bethune et de heer Nothomb dienen het volgende amendement in (Stuk Senaat, nr. 1-791/2, 1998-1999, amendement nr. 2):

«A. Op bladzijde 4, tweede en derde regel, van de consideransen de woorden «een spreekbuis waarlangs ze hun stem kunnen laten horen» vervangen door de woorden «een gelegenheid om hun stem te laten horen.»

B. In de Franse tekst op bladzijde 4, vierde regel, van de consideransen het woord «instrument» vervangen door het woord «forum.»

C. VOTES

L'amendement n° 1 de M. Ceder est rejeté par 5 voix contre 1 et 2 abstentions.

L'amendement n° 2 de Mmes Thijs et de Bethune et de M. Nothomb est adopté par 7 voix et 1 abstention.

La proposition de résolution ainsi amendée a été adoptée par 7 voix et 1 abstention.

Confiance a été faite à la rapporteuse pour la rédaction du présent rapport.

La rapporteuse,
Erika THIJS.

Le président,
Valère VAUTMANS.

C. STEMMINGEN

Het amendement nr. 1 van de heer Ceder wordt verworpen met 5 stemmen tegen 1 stem bij 2 onthoudingen.

Het amendement nr. 2 van mevrouw Thijs, mevrouw de Bethune en de heer Nothomb wordt aangenomen met 7 stemmen bij 1 onthouding.

Het aldus geamendeerd voorstel van resolutie wordt in zijn geheel aangenomen met 7 stemmen bij 1 onthouding.

Vertrouwen werd geschonken aan de verslaggeefster voor de opstelling van dit verslag.

De rapporteur,
Erika THIJS.

De voorzitter,
Valère VAUTMANS.